ANATOMICARVM SECVNDVM GALENI SENTENTIAM Ad candidatos Medicinæ Libri Quatuor, per Ioannem Gvinterium Andernacum Medicum.

Ab Andrea VVesalio Bruxellensi, auctiores & emendatiores redditi.

Anno cIↃ. IↃ. LVI.

Deus! Tuorum Militum Sors et Corona, Præmium

C
P
A
d
q
n
o
d
a
P
P
a
P
h
t
v

ORNATISSIMO VIRO D. IOANNI CARMENTERIANO Medicinæ, apud Louanienses professori peritissimo, Andreas VVesalius Bruxellensis. S. D.

REctè mea quidem sententia illi facere videntur, Vir eruditissime, qui quæ diffusè ac prolixè in disciplinis sunt tradita, ea fideliter in compendia contrahunt. Quod quum in alijs Medicinæ partibus vtilitate non careat, maximè tamen tùm vtile, tùm necessarium ad Anatomes cognitionem existimo, quæ plus minus quadraginta à Galeno libris & tradita est & absoluta. Quos cum ob rei difficultatem prolixitatemq; , à pauciſsimis cernerem parum sedulò tractari, cœpi mecum, quo ad hunc tam patentem campum semita perduceret, cogitare. Nulla autem mihi visa est potior ea, quam Ioannes Guinterius hunc in vsum expoliuit, straruitque vir profectò multis ingenij dotibus præditus

[illegible] omnes
veræ Medicinæ professores plurimum
debent, quod is rem medicam omnium
maximè iuuerit. Nollet enim non minus
admiranda quædam vertendi prompti-
tudine, quàm singulari verborum varie-
tate. Verum quum eius quoq; liber ob
nimiam festinationem, quæ Typogra-
phorum est importunitas, ac eorum osci-
tantiam mendis non careret, studiosis
laborem omnibus exoptandum me sus-
ceperum duxi, si mea diligentia viri il-
lius de studijs optimè meriti vigiliæ ema-
culatiores auctioresq; prodirent. Quod
quidem vt facerem, multorum etiam
preces accesserunt. Nec verò de huma-
nitate autoris diffido, quem ob hoc of-
fensum iri non putaui, quòd magnam
laborum meorum partem illi acceptam
fero, quo sum vsus præceptore cùm hu-
manissimo, tùm doctissimo. Quid hîc
præterea dicere omitto, multis prodes-
se studijs, quod illorum me opinione asse-
cutum arbitror, qui hæc cum iudicio &
candido animo sunt lecturi. De mea

quoq;

quoquin [illegible] adferam? Quid in hoc profecerim negocio, testes sunt quamplurimi, quum in tribus academijs totius Europæ celeberrimis, quas studiorum gratia inuisi, Anatomen administrauerim. Cæterum quicquid in hac re laboris impendimus, id tibi offerre visum est: quòd Philosophus sis consummatissimus & Medicus absolutissimus, & quòd ob singularem Anatomes cognitionẽ, ab omnibus dominum Louanij te præside secarem, commendabatur. Nihil hîc de rara industria tua, nihil de literarum peritia, nihil denique de reliquis animi tui dotibus dico, quibus es demeritus, vt sæpius ad te restoratus dignitas sit delata, ac multis iam annis collegio tuo ita præsides, ita moderaris, vt non minus Philosophiæ linguarumq; studijs, quàm quæuis florea academia. Suscipe igitur hos conatus nostros ceu amicitiæ symbolum, donec & nos aliquando idem de integro tractare argumentum aggrediamur, meq; ea, qua pristinæ Medicinæ studiosos omnes hu-

[illegible] Leonardo
[illegible] medico professori exi-
mio & Galeni felicissimo imitatori, ma-
gnaque spei adolescenti Marco Flore-
tano, communibus amicis commenda.
Diu valeas, viuasque Louanienſis gy-
mnasij præcipuum decus. Patauij tertio
Nonas Maij. Anno ab orbe redempto.
M. D. XXVIII.

AD

AD CLARISSIMVM VIRVM DOMINVM D. NICOLAVM QVELLAIN in regia præsidem, Ioannis Guinterij Andernaci Medici in Anatomicas Institutiones Præfatio.

QVum nuper historiam corporis humani studiosis publicè interpretarer, Præses ornatissime, visum mihi est ea, quæ inter consecandum nobis apparerent, in commentarium redigere, qui veluti compendium esset omnium, quæ fusiùs ac multis in libris Galenus Medicina princeps, pertractauit. Id autem hoc fructuosius, quòd videlicet nullum ex recentioribus extaret, quem commodè & tutò possumus imitari: deinde quòd Anatomes cognitio non tantùm medico ac philosopho vtilis & necessaria, sed etiam omni hominum generi & honesta & pulchra, hodie neglecta prorsus iaceat. Olim tanto in honore & pretio habita est, vt vel summi imperatores, ac reges industriam in ea ponere non puduerit, dignum nimirum putantes, corporis sui

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturam
[illegible] & perfectionem habere cognitam: ex
qua velut speculo fieret, humana documenta
percipiant, in excelsissimo dignitatum fastigio
collocati. Huius rei testes sunt Alexander ille
Magnus, & Marcus optimus Romanorum impe-
rator: quorum hic ex corporum consectionibus,
quarum earum cognitione, vt erat vir prudens,
ad animum corporis sui conditionem & tempera-
turam intellexit: ille vero inter tot tantosq; re-
rum gestarum triumphos, naturas animalium
& proprietates discere concupiuit. Nihil dico
de Aegyptiorum regibus, qui etiam suis ipsorum manibus
consectiones aggredi non dubitarunt. Iam
Ptolemaeus & Paulus Sergius Romanorum Consu-
les, aliique gentium principes viri, & doctrinae,
& bonae fidei clarissimi, Galeno, dum confectiones
eorundem fusa oratione laudant, non alio scilicet
animo, quàm quòd honestum iudicarent summi
illius philosophi sententiam, ac artificium contemplari
& dignabilem illud animal, vt Plato ait, introspi-
cere. At verò medici & philosophi non hone-
stum tantùm aut pulchrum, sed vtilem & neces-
sariam artem eam, nec hoc modo verum artis suae
initium magis & fundamentum assecuti sunt,
quo sine [illegible] callebi necesse est. Hinc pueros
deos, vt lectione & scriptura, sic etiam in cada-
verum consectionibus exercebant, animosq; eo-

rum

mundi thesaurus cognitionum extipandas hic exte-
riores ac praeparabam: sicut tuberet lapis,
quem bona fide perperam posuere aedificantes, certis prin-
cipiorum inficiunt. Quare ne vera partium cog-
nitio cuiquam ita edocta memoria excideret, non
unus magis metuendum, quàm ne lingua ele-
menta oblivisceretur ij, qui ab incunte aetate
ipsa didicere: quod optimum quemque meditum &
intelligere & fateri existimo. Nam quemadmo-
dum exadificator ubi collapsam domum instau-
rabit, necessum habet omnes domus partes cog-
noscere, cuiusnam sint substantiae, qua figura,
quot numero, quamodo inuicem cohaereant: ita
qui Medicinam profitetur, laesos affectus rectè
non curauerit, nisi substantiam eorum, figuram,
magnitudinem, numerum, ac mutuum inter se
connexum ad amussim habeat perspectum, id quod
ex sola Anatome consequitur. Quòd si argumenta
ad actionem quandam, vel naturalem, vel ani-
malem cognoscendam requirat philosophus, so-
la partium cognitio suppeditat: ad haec si acu-
leos, telorumq; cuspides excindere quaeret, si fi-
stum, fistulas, abscessusq; curare, nihil citra Anato-
men rectè perficies. Huius siquidem imperitia fit,
vt interim sensus, interim motus, & cum vtroq;
aut violetur, aut in totum abolescat: imo quod
grauius est, mortem saepe fastuosa illa inscitia con-
ciliat. Tantum habet momenti Anatomes cogni-

[illegible] nouerint, & [illegible] præsagire
[illegible] periculosis secun-
dos, in tuto [illegible]. At hodieque Robui
[illegible] qui ex Hippocraticis aut Galenicis,
[illegible] vulgo venditant, ne intelligunt
[illegible] Anatomicorum libros, tantùm abest, vt
[illegible] confectiones aggressi sint, aut alios ostendere
[illegible] quorum si titulum detexeris, nihil aliud in-
[illegible], quàm Sycophantas, ac Dulapistas, homi-
num palato oblectantes potiùs, quàm morbos cu-
rantes. Nec desunt, qui formulis aliquot certis,
[illegible] à multis annis velut thesaurum aliquem
[illegible] reconditum acceperunt, communi hominum vitæ
illudant, omnia alia, ne dicam medicina, impe-
ritissimi, per mortes, vt ait ille, experimenta fa-
ciendo: qui impostores eò etiam venerunt impu-
dentiæ, vt Lutetiæ clarissimo totius orbis mo-
derarum, ausint patritiis viris artem,
quam nunquam attigerunt, ementiri; in textri-
cia videlicet & pretorum, sub quibus charta pre-
mantur, officinis versati. Cuius rei causam esse
[illegible] aliarum scholarum facilitatem,
quæ nobis [illegible] medicos quotidie quàm plu-
rimos [illegible], non tantùm die aut altero visos,
[illegible] habita: tanquam illic,
veluti in Barnasso, vates panem fumniasse sit ab-
unde; non enim aliter quàm canes è Nilo bibunt,
& absque [illegible] hominum perniciem tàm splendi-
dum

dum virtutem conferret. Et quibus scripta ista dedi gendo vestrum, Praesides integerrime, velim intelligi num operam respublica destinarat, ne amplius inuaderet in vitam hominum grassari patiebamur: ne quenquam nisi eruditione & probitate commendatum, omnium salutis consequendæ administratione finitimo medici titulum vsurpare: nisi a doctissimis quibusq; comprobatum. Hi enim soli norunt, quam partem primario ægrotans affligat, quam consortij lege infestet, cuius sint naturæ omnia, quæ cuiq; remedia particula adhiberi debeant: si quidem curandi ratio præ affectorum horum natura variare solet. Ego itaq;, vt verè medicinam dissentibus gratificarer, quæ hactenus ex Galeno in ipsis operibus vera esse comperi, breuiter in quatuor libros contraxi, eo docendi ordine & ratione, quam & Galenus probari video, & facillimam medicinæ candidatis fore speraui. Primùm cuiusq; particulæ situm, numerum, substantiæ proprietatem, magnitudinem, figuram, & connexum explico: deinde vsum singulorum: confectionis administrationem adijcio: quibus addidi aliquis naturæ sagacior, ipse sibi ærea alterius operam confectionem aggredi possit. Porrò in confectione antiquam fabrarum consuetudinem secutus sum, ab inferiori corporis ventre auspicatus: quanquam & Galenus primùm auicis abdominis musculos solebat incidere, quæ intestina,

deinde

bus dubitaui, vt futilia cauilloſorum ſubterfugia. Nam ſi qui ſint malignari animo prædicti, multorum laborum reprehendendis nihil facientes rebus qui, ad nominis tui vel auditum modo horrebunt, ac calumniari deſinent. Quod ad partes meas attinet: nihil hîc ſcriptum eſt, quod non Galenum redoleat, cuius doctrinam ex profeſſo tractor: nihil aſſertum, quod non ipſe viderim. Porrò ſi quis hoc nomine opus eleuet, quòd omnia ſint Galeni, & ex eo penè ad verbum deſcripta: huic dicam, non Galeni, ſed meum eſſe opus. Rurſus ſi aliquidam, vt meum ex alto deſpiciat, & ſentat Galeni eſſe omnia, & ſi mea contemnenda putet, certè & Galenum contemnet. Suſcipe igitur munuſculum hoc lauideuſe, Præſes integerrime, contra iſtos maleferiatos defendendum: ſuſcipe ea humanitate, qua ſtudioſos omnes. Quod ſi grauum fuiſſe intellexero, maiora quædam in nominis tui gloriam & immortalitatem compa-rabo. Vale.

TYPOGRAPHVS LECTORI. Vbicunq; B in margine poſitum inuenies, ſcies vocem eſſe barbaram.

IN-

INSTITVTIO ANATOMICARVM

Iacobi Sylvii Ambiani in Academia Parisiensi Medicinæ Professoris primarii, in Galeni Pergameni Andernaci

libros.

LIBER PRIMVS.

DE CORPORIS HVMANI PARTIBVM COMMVNIBVS.

CAPVT I.

De cute.

CVTIS corporum omnium communis tegumentum, cuius Romana lingua appellatur: Græca, derma, quod excoriari videlicet possit, nomine à verbo derein hæc deducto.

Huius extima superficies, cum efflorescentia quædam Græco vocabulo epiderma, Latine summa cuticula dicitur.

Cui membrana subiacet, quam venæ illam irrigantes & nervi sentum communicantes perforant. Horum autem, puta nervorum & venarum, filamentorum tractu, à cute & corporis lana, quibus circundata est, continetur.

Hanc inter cutem & membranam hanc pinguedo nasci solet, natura frigidioribus multo exhibitiosa, paucà, aut nulla, idq; sanè quàm exigua vaporum emanante, & caloris inopia

Reliquum [illegible] aggressurus, resumptis [illegible] mundato, vnà [illegible] rectis demonstrandis [illegible]

Reinde [illegible] carnis, aut pinguis supersitis, per medium vmbilicum adusq; pubis ossa incisione ducta, adhibita diligentia, ne quid

[illegible] quæ [illegible]
[illegible] linea[illegible] per [illegible] ad [illegible]
[illegible] vtq; [illegible] facili. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] obliquorum
[illegible] omnibus in abdomine musculis
[illegible]. Cuius initia maxime thoracis
[illegible] costis, suis ipsorum terminis,
[illegible] costas, sextam, septimamque, & octauam inseruntur.

Postremum vero ex sexta costa par istud musculorum exoritur, extremo musculi anterioris initio eos qui thoracem mouent & brachium thoraci adducunt adiacens. Deinde ex alijs iam omnibus costis procedit quæ illis partibus vicina sunt tendines: exterum fibris obliquis ad ventris anteriora vergens, toti abdominis regioni per inania Græci cenecona appellant, tum ad ilium os, tum ad inguina vtrinq; expanditur, ac pubem usq; per membraneum, sed validum tendinem ante inguina ortum inferitur. Pars musculi horum ad anteriora spectans, in tenuem exactè tendinem definit, rectis extrinsecus musculis superpositum.

Abdominum par musculorum est ascendentis ilij, qui obliquum fibrarum situm primis contrarium possident, ex ilium osse ducentis originem: in quod membrana carnosiore inferuntur: deinde obliqui sursum protensi musculis transuersis, annexi: postea quatuor costarum inferiorum ex carnosis carnosiores inseruntur. Tendines ipsorum ad membranam degenerans, sonetis rectorum interponit, medium inter ipsos & vtrinque tam obliquorum tendinem procedit. Hinc duo abdominum musculorum tendines

in vnum

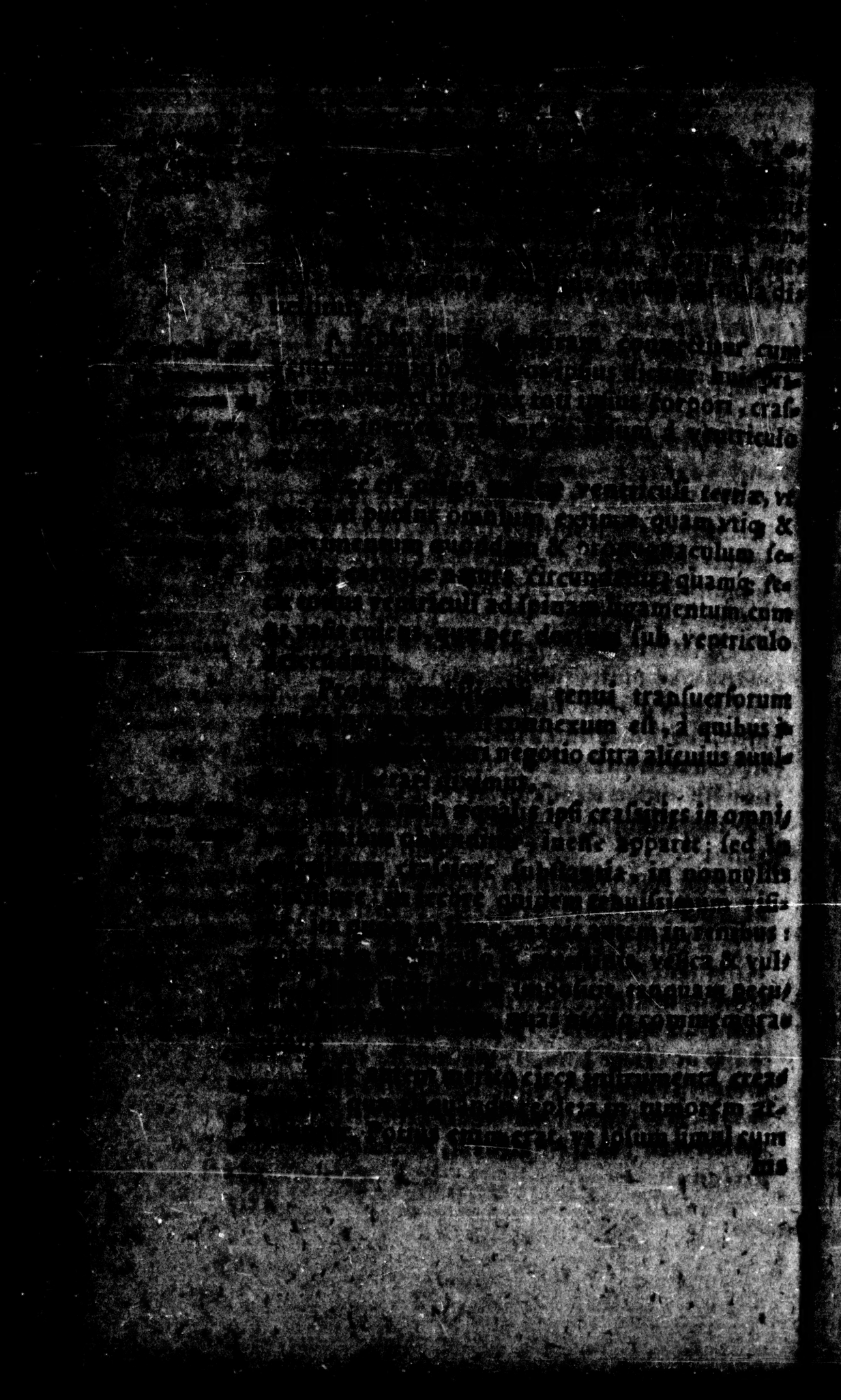

difrupta

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Nervi [illegible] Nervus in [illegible]
[illegible] pellit.

Iam vero exemptis omnibus intestinis, ventriculi, iecoris, lienis, renum, vesicæ & vasorum in fœminis natura considerandæ est, dilapsis musculis, qui nisi pube dirempta negant monstrari.

In quam itaq; partem cibum animantia recipiunt, ventriculus nominatur: incipit à media costarum cartilagine, medius exactè inter sinistram & dextram animalis partem. Sed magna sinistri portio dextram occupat: verùm singula habet viscera: dextro iecur est, cuius fibris tanquam digitis comprehenditur sinistrum lienem inferius protensum, vt ab eis concutiatur, & sibi ab ipso. Rotundus, quoniam hæc figura & firma, minimum iniuriæ opponitur, & maximè capax. Oblongus, quoniam inferius ad intestina pertendit: supra stomacho contiguus. Fundo amplior quam superioris sinus regio est vbi, quod hoc deorsum vergit, quum homo erigitur in posteriore parte ad spinam cauus.

Ventriculus hinc ex duobus latis tenuibus tunicis corporibus constat, ceu plexibus sibi iunctis, coniunctis, quemadmodum intestina, sed diuersis ab illis natura. Nam interna ventriculi tunica

[illegible]

[illegible]

[illegible]

quatuor obtinet.

Hoc viscus omnium venarum est principium. Venam enim ductu ex sua ipsius substantia grandem emittit, & quibus in omnes per totum corpus venas sanguis dispensatur. Altera in cava viscetis parte est, altera ex gibba emergit.

Prior itaq; in quam omnes ex mesenterio ad cauam iecoris partem colliguntur superficiales & caudicis nomine ἡ τελεχιαία Græci, Anatomicis portæ iecinoris appellatur.

Huius venæ rami, quos mox subiiciam omnes in vnum iuxta portas coeuntes, natura rursus in quamplurimas diuisit. Primum in singulas iecinoris fibras, singulos ramos insignes inserit: quod videre est, si laminam quandam, aut ferri aut ligni, per maximum venæ os in aliquam fibram coniicias, leniter propellens. Hæ rursus fibrarum venæ, in multas exiles diffunduntur, tanquam caudex in ramos: deinde illi rursus in furculos quosdam. Postea illi veluti in germina quædam tenuia desinunt. ob eam scilicet causam, vt alimentum diutius in viscere immorans ob tantum vasorum implexum, & iecoris angustiam, exacte in sanguinem transmutetur.

Hoc intellecto priusquam ad gibbam iecoris partem peruenias, vesicam quandam exiguam, fellis receptaculum in cava iecoris parte apparebit, meatusq; nonnullos considerato: quos, quia bilem recipiunt, porocholedochos, seu & ipsam vesicam Græci nominant, iidem ex iecore bilem, vt renes vrinam trahunt, effluntq;.

C Pro-

[illegible]

[illegible] ut magis conterebat.

Secundus dubium est, quemadmodum [illegible] nullus obduci, quo [illegible] lucrum afferat. In quod ut ait, propago [illegible] cerebri contingebat, [illegible] virtus ipsum non omnino, aut certe non [illegible] satis est ipsi cum naturali facultate principium sit, hebes aliquis sensus, qui fit per distributionem.

Cæterum commissuram [illegible] & omnibus intestinis venarum commercio, & tunicæ ea colligantis, quæ à peritonæo ducitur in ipsum. Saneo autem alio ligamento, substantia peritonæo simili, vesicæ colligatum habere ut lecoris operimento, & tunica tenuissima introrsus circumligante: verum robore & robora latitudine firmitate permultum à peritonæo hoc vincatur, ac rumpatur in vehementiori motu. Siquidem cum rupti fuerimus, necesse est ut [illegible] fluat.

Quin & cordi communicatur [illegible] vena, quam ad cor ex [illegible] dixi ascendere, quæ, ut postea audies uberius, in ipsius dextrum sinum aperitur; ne dicam arteriæ coloris, ut nervi cerebro: vasa venosa, sicut.

His in præsentia relictis, ad [illegible] lectori [illegible] intempestivum est: nox [illegible] venit, quæ ex causa lecoris propagatur.

[illegible] in [illegible] annorum [illegible] [illegible] conducit plus in dextram tenuissimo ad [illegible] & ventriculum inferius. Magnitudo [illegible] eadem [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] pectus feruentis, intestina evelle, ac [illegible] ostendis. Deinde illis in suum locum [illegible] insta, ac pectus obtendis, ut [illegible] parte in[illegible] dissiliens, superiorem partem ad pectus eleuas, inferiorem super intestina reflectis.

Postea ventriculum, ac intestina inter manus [illegible] ribus à canis fœtoris præcordiis, & cuticulo non [illegible] mis, quæ organa sibi ad fœtoris causa inesse [illegible] rentia secernis: primum [illegible] succos, deinde nerv[illegible] vulos in fœtoris chaos, & tabis veluti [illegible] latos & fœtoris arterias. Postremo inter hæc [illegible] pa se offert, quæ sicut [illegible] [illegible] nuum in bilis receptaculum, deinde [illegible] bilem fœtoris germanam substantiam, quæ [illegible] strata est, diffundit.

Juxta hanc illum ad dextrum ventriculi [illegible] di disseminatum inquires, quæ numerosè in ventriculi fundum & omnem superiorem membranam propagatur.

Post has porro in [illegible] [illegible] [illegible] ad interiora, [illegible] [illegible] [illegible] membranam reuersus.

Prostatis item [illegible] [illegible] [illegible]

quam

[illegible] vocant,
[illegible] ex his duæ [illegible]
[illegible] pertinent. In his multis anfractibus [illegible] quos æquis
[illegible] numero simbræ facientes intrà testium, in
[illegible] ad testiculum pertendant, sanguis modicè albescens conspicitur; tandem cum testiculum verè contingebat, semenis substantia [illegible] & toris mox tangens prænatat, longè aliter quàm in testiculis.

Ad interiora testium regiones, musculis vasculisque singulis dependent; molli carne prædita in masculis, rotunda, oblonga, cauernosa, vt humidum, quod in vasis præparatur, excipiant. Solidissimus autem, hoc est superior testium particula, fortior illis est, solidior, & siccior: Quantumuis magno sint vasa seminaria, mirabili in intra spatio, tamen dexter finistro est latioribus, flexuosior, coactior, qui masculus procreare solet: aliquando contrarium accidit.

Trahunt testiculi seroſum humorem, quem vasorum anfractus ipsi præparant: deinde quas longo ipsorum ductu, spissa eorum elargiri, paulo [illegible] reponunt, [illegible] secundum cum seminis [illegible] quod ex arteriis cum [illegible] humiditas [illegible] imbecillitate [illegible] nonnihilum [illegible] quæ [illegible] humoris [illegible]

[illegible] seminalis qualitas in testi-

[illegible] Cæterum [illegible] Musculus obliquus
latis, & omnis [illegible] rectarum, obli-
quarum, & transuersarum. Cervicem ambiunt Musculus obli-
culus transuersus, compositus fibris: obliquus quus
autem vesica interrexta est præcipuè, ne frequens
ei fit excrementum. Nam quum omnes extenderit, vrinæ circumplicatur, contrahitur, donec abundè repleta indolescat, musculo retrorsum uerso, qui meatu claudit, ad hoc auxiliante. Quæ verò excretioni incubuerit, alias quidem fibras remittit, transuersas autem solas intendit. Cui operi musculi & abdominis comprimentes & vesicæ cervicis sese laxans non parum opitulatur.

Musculus ille transuersus primò quidem vesicam claudit, deinde vt post emissionem vrinæ contractus vndequaq; id quod in ipsum continetur propellat. Verùm vt quicquid eo experiente in vrinarium meatum incidit, id diutius ibi non immoretur, recte extrinsecus appositus est, quomodo etiam ori vesicæ claudendo fert auxilio. Præterea hoc præstat, vt quum vrina mordax est, ocius excernatur.

Hæc sequuntur pudenda, quæ ex ossibus pectinis suæ superis ortum partibus prodeunt & tendinibus affirmata, quæ hunc in modum conspectabis. Specillum aut spathula penicillo, ad vesicæ fundum inditur: mox supra hanc linea recta in suum vsq; ducitur, ac ibi pars dirimitur. In qua administratione tria obseruato, nempe quomodo vas seminarium cervici vesicæ, & meatus vrinarij vesicæ ipsi adhæreant, deinde transuersi musculi naturam.

Nervi

[illegible] ferendum longitudinem per medium exporrecto [illegible] qui spiritum reflexus tendinum [illegible] penis exigitur. Ex vesicæ [illegible] musculosa membrana, ex inferioribus pubis partibus enata, vrinatus, ceu à manibus quibusdam trahit, in vtrãq; partem dilatatur, in medio & finem totum manet pertendum; extrinsecus par & venarum, & arteriarum in penem ex vasis in crura distributis descendit, alimenti præstandi gratia. Summitas penis glans dicitur, in qua foramen cernitur: hujus cuticula præputium nominatur. Inferior ipsius penis pars in longitudinem vergens, chordæ quasi speciem vocatur: quæ ad sedem vsq; [illegible] spacium penem & anum intercedens, perineum dicitur.

His consideratis, vesicam, quæ recto intestino immittebatur, auferto, quo musculos ani exactius nes. Sunt autem duo obliqui, non magni, sed membranosi, latiq; ad sedis vtrãq; partem producti ex ligamento, cum quod ex sacro osse, tum quod ex pectine oritur vtrinq;.

Horum actio innotescet, si ijs quæ adiacent abiatis, unum ad musculi initium arteriasq; quomodo revellatur videbis. Nullus autem alius musculus illum è regione detrahit, vt in pluribus particulis habere certum est: sed à musculis in abdomine sitis, qui vnà cum septo transverso intestina premunt, & per illos, quod continetur in ipsis contineatur, sedem propelli continuo, & frequenter adeo extrudi, vt ne à duobus quidem

[illegible]

Quod in aperto [illegible] circa [illegible] circumfusum est. Aranea [illegible] vtili autem, eius non [illegible]. Nam [illegible] hunc [illegible] lector: [illegible] vehit [illegible] vt [illegible] ea [illegible] vt [illegible] [illegible] [illegible]

tranſ

Mamm

Vſus.

Mamm
Vter, effi
tur lig
in.

probé

artuum

Secund

[illegible] rapido exp[illegible]
[illegible] secundum [illegible] ipsum [illegible]
[illegible] humeri.

Quartus ac quintus latus ac gemina[illegible] ejus scapulam retro abducens, declinans quidem in altitudinem ad colli vertebras dictor eorum; abducens autem reliquum ad metaphrenj verte[illegible] bras. Tertius vero simplex simul secundum rectitudinem propriæ positionis, ad dorsum scapulæ abducitur.

Sextus a transuerso primæ colli vertebræ processu enatus, ac oblique cervicis tendinem ingressus, ibidem implantatus, ubi cum scapulæ superiori ad laterales colli partes trahit.

Septimus scapulam magis quam præcedens versus anteriora trahens, lævo latere [illegible] ipsi additamenta enatus, prope [illegible] scapulæ inseritur.

Adducunt autem versus pectus scapulam musculi qui ibidem in brachii capur inseruntur, quorum ligamentis articulationem continent ibidem implantatis, verumq; articulationis ut mos [illegible] verum id alte brachium adducenti pectoris [illegible] insitæ conjunctiones. Horum sectio cum præcedentium communis est.

Jam ad eos, qui respirationi inserviunt, accedendum est.

Sunt autem primum musculi intercostales 22.
[illegible] qui in spatiis, quæ costas intercedunt, consistunt, numero duo & viginti: quorum [illegible] ab exteriori partibus deorsum versus oblique

declinantes

[illegible]

[illegible] Septi transpicui.

[illegible] ab exteriori figuratarum costarum parte, neq; ab exteriori, sed interiori recti & ante sinum lecti undecimum dorsi vertebram prædunt, ligamentorum complurium tenacissimis mediastinum interuentu.

Diuiditur ipsius carnosa, simplexq; circumductur: media verò pars crui grandis circulo exitur, in latum tendinem desinens: circa quem alius ipsius circulus, exactus rendo colore, pulsum adhuc carnem retinens, quidam prodit brevis, vt exactius videbis collis in pectoris dissectione. Septi substantia.

Porrò ex vtraq; ipsius parte, superiori parti, quæ thoracis capacitatem spectat, & inferiori, quæ illi secus adiacet, tenuis membrana obducitur: superior costis obducta est, vnde succenturiata dicitur, inferior peritonæo est, quæ mediastinum oblinunt. Differt itaq; ab aliis omnibus musculis, non figura solum, sed & actione, etenim rotundus est & obliquus prioribus superioriq; parte ad pectoris [illegible] semper retrorsum deorsumq; ferens [illegible] cui iuxta lumbos [illegible] securitate per duo ligamina vehementissima [illegible] Succenturiata. Peritonæum.

Caput huius musculi ex quo fibræ dispergunt non in pectoris neq; spinæ regione, aut

E costis

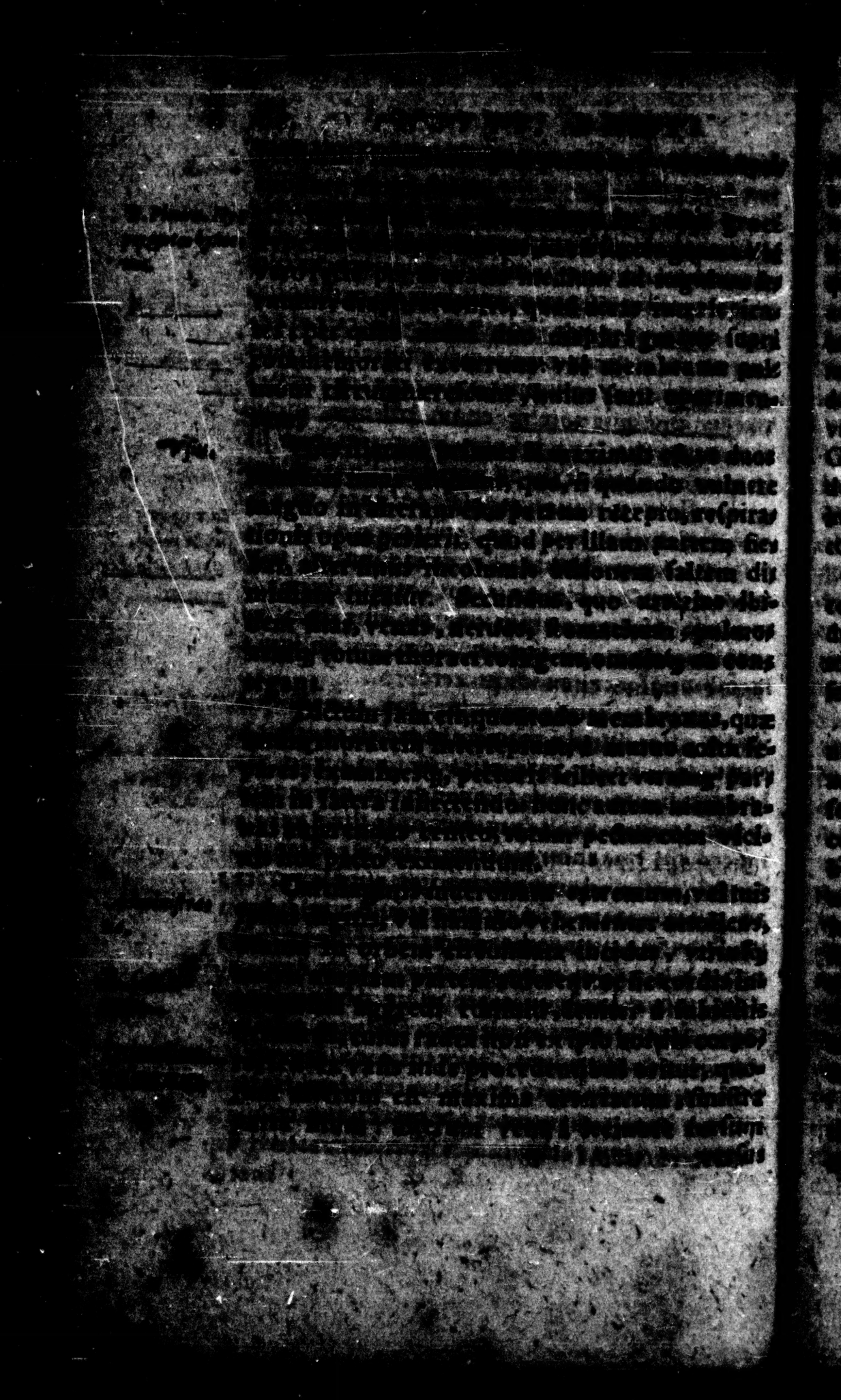

Aqua in pe-
cardia.

Palpitatio cor-
dis.

Syncope.

Administratio
in paroxysmo.

Administratio
ad cordis fo-

quatis

gus

[illegible]
gaine ſi quis effluxerit ex ſectionem lanæ, ſpongiæ, aut bapſo illi deterſo. Neque vetamus corde in thorace relicto ſeſionem aggredi.

Vbi igitur cuncta, quæ ipſius durum contemplatior, inuenerit opportuna, ex diuerſis conflatum fibris; quæ ab inuicem diuiſa ſint. Siquidem illi fibræ ſint ſubtiles obtuſæque, eæ rectum diuerſas: quemadmodum peculiaris valuæ tunica & veſica. Illi autem rectæ ſolum iuxta longitudinem, aut tranſuerſas in latum vtraſq; ſulli habent: cor non has ſolùm, ſed eas iam obliquas natum eſt.

Iam fibræ hæ ab aliis omnibus differunt, duritie, vigore, vniuerſo robore. & paſſim ſolæ cuncta. Eſt enim motus cordis non arbitrarius, nec ceſſat quoad animal vita fruitur. Muſculorum autem functio ſubinde ceſſat, ac rurſus excitatur, animatis arbitrio ſubſeruiens.

Porrò his fibris duplex motus perficitur. Nam fibris longis in ſe coeuntibus, alijs, immo omnibus relaxatis, ſegregatiſq; cor diſtenditur & dilatatur, quæ diaſtole appellatur: contra rectis longis, latis autem in ſe coeuntibus, rurſus contrahitur, ſubmittitur & hic ſyſtole dicitur. Tempore autem huius motus [illegible] quies quædam breuis accidit, cordi quidem ſis quæ inſunt circumfuſo, fibris autem omnibus præſertim obliquis agentibus.

Quum dilatatur quidem, ſpiritum ex pul[illegible]

monę

[illegible] thoracis cauæ [illegible] vti [illegible] ſiſtra. Nam quæ [illegible] dextra thoracis cauæ [illegible] vti [illegible] ſiſtra eſt. Quibus cum comperiſſet, ad venam concauam animum dirigens illiſquidem, vt dixi, ere ſubſtet ſiculo inſinuat. Quare ea concurrentem quandam in ſuperficie obtinet; cui vena duas vtrin[illegible] animali affirmauit, vt antea admonuimus. Nam poſt obitum pulmo ſemper collapſus & exiguus apparet, haud pauca ipſius & thoracis facta interceſſione. Contrà quàm in viuo animali habet hæc: Licet ſubinde in hominibus thoracis lateribus, præſertim ſiniſtro adhærere reperiatur.

Caro ipſius leuis, rara, cauernoſa, & velut [illegible] ti[illegible] ſpuma quædam ſanguinea concreta, veri[illegible] ſpiritu plena, quæ vt [illegible] [illegible] nile, leue, vaporoſum, purumq[illegible] [illegible] tem extrinſecus aſſumpſerit [illegible] [illegible] talis. Hæc vaſis complurib[illegible] [illegible] tertia eſt: vena arteriola[illegible] [illegible] arteria venoſa ex ſiniſtro, aſpera ex pharynge, quæ primùm omnis ſimili modo in duos diuaricantur ramos: quorum hic dextram pulmonis, ille ſiniſtram occupat. Deinde vtrique rurſus bifariam ſcindit, partim in ſuperiorem, partim in inferiorem regionem. Poſtremò multiplices in quatuor fibras miſcit propagines. Nam quatuor à vaſis, quæ maiorem ingrediuntur, ſanguis quidam recipit. Quem vaſorum inſer-

F tionem

exeis

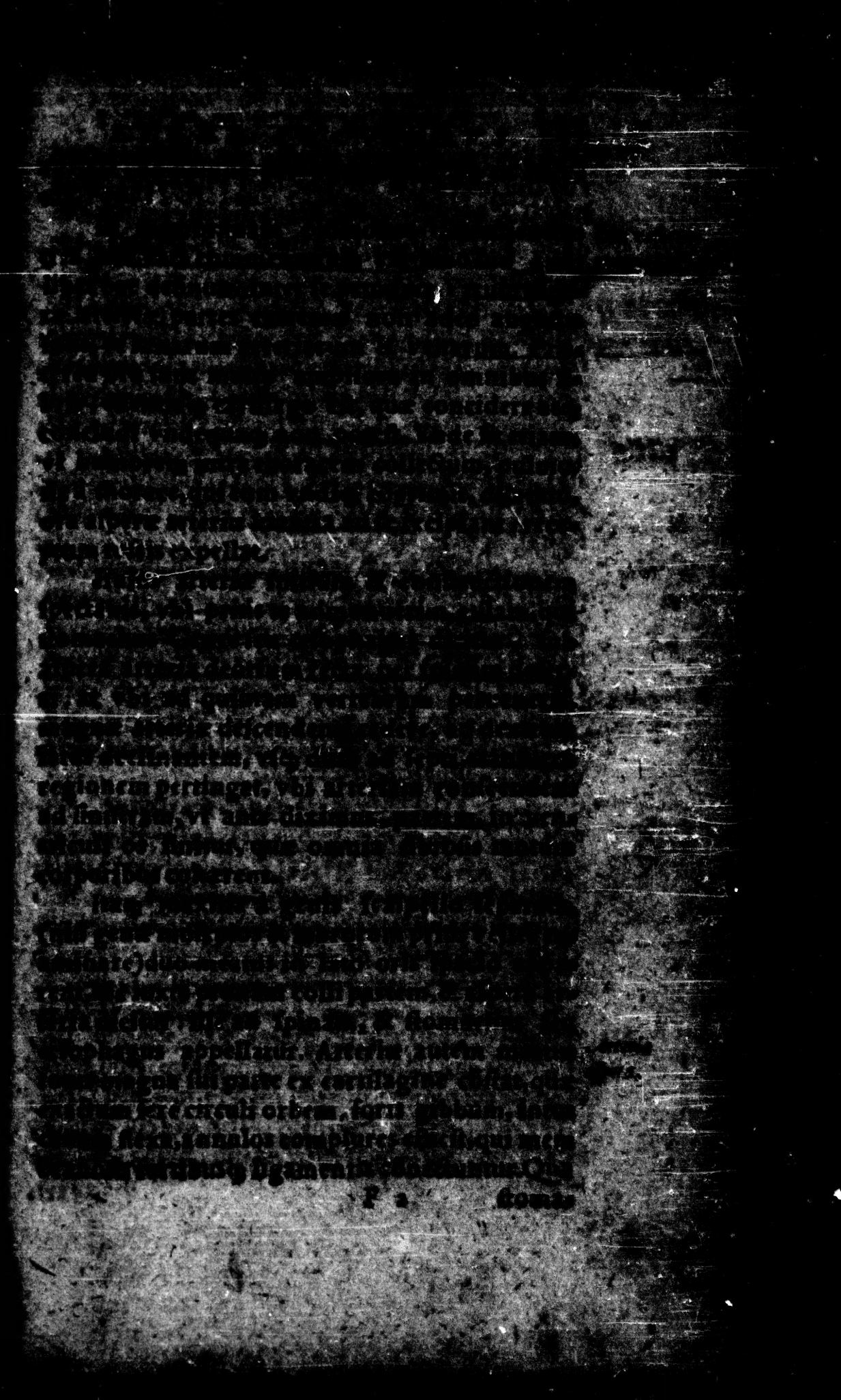

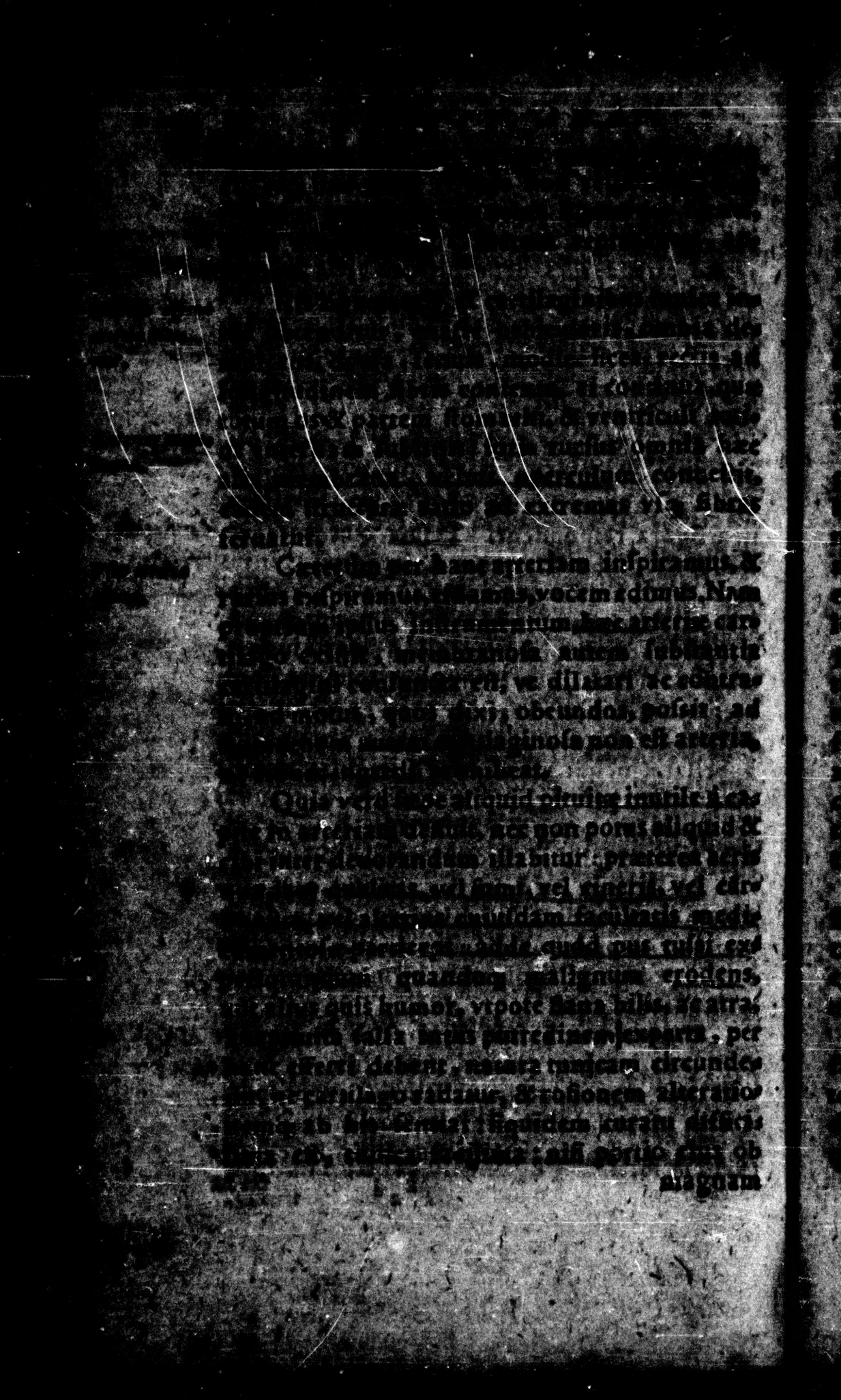

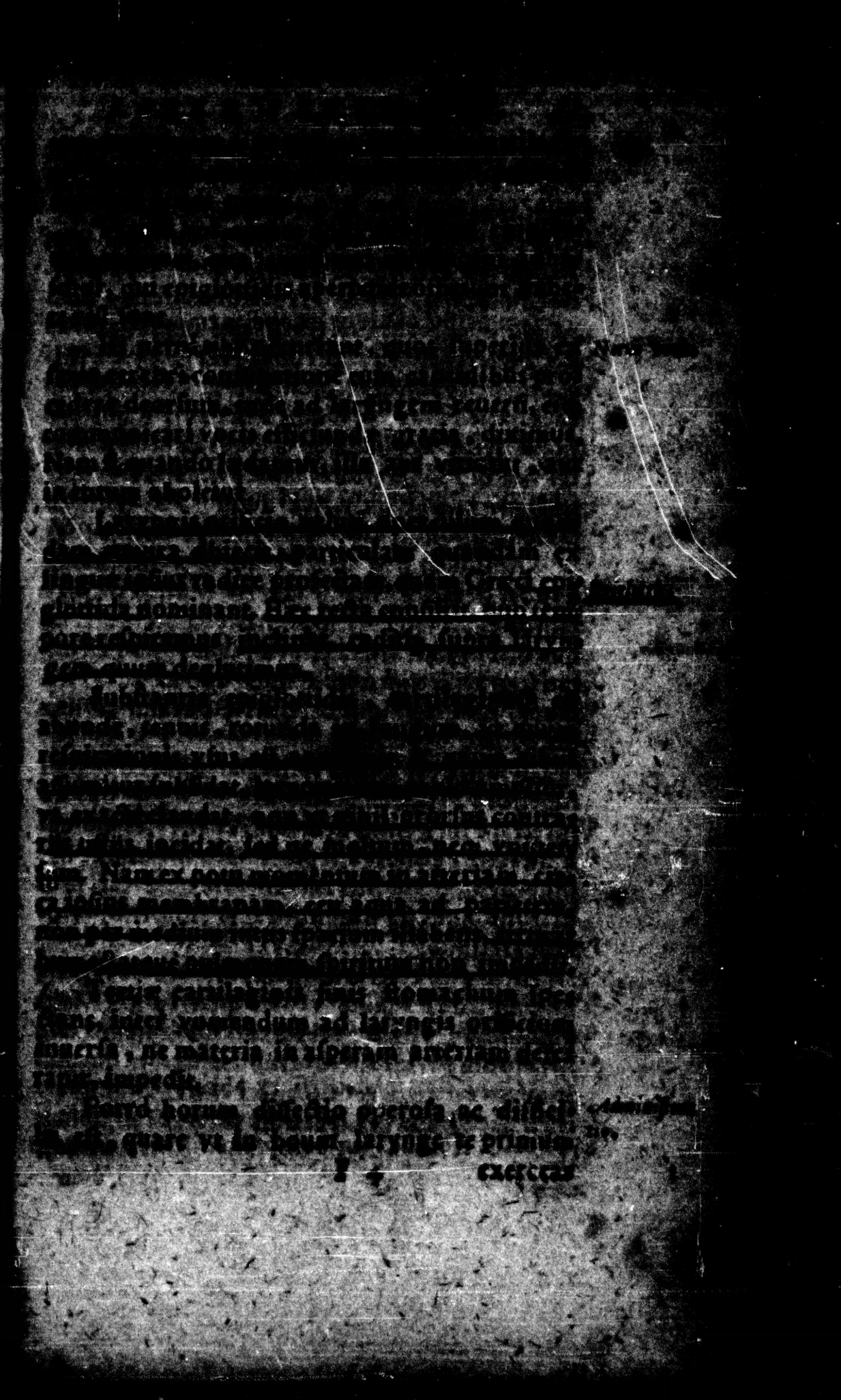

[illegible]

[illegible] motum [illegible]

[illegible] ab his propius naturæ nervos ipsis per ma[illegible]

[illegible] musculi lati, tenu[illegible]

[illegible] nervi ab inferiori maxilla,

[illegible] superiore submovis

[illegible] tenuia foramina penetrantes.

Item superiora eadem mouentia modo quo inferiora, nempe sursum, retrahuntur quidem à nervis commemoratis, musculis vero tenuibus sibi propriis. In latera aguntur fibris latiorum musculorum eò pertinentibus: in se contrahuntur, aliis è diverso complicatis.

Cæterum tunica labrorum communis est duabus tunicis internæ stomachi & ventriculi, ob quod lege consortii per vomitum inferius labrum tremit.

Omitto nunc brevitatis gratia musculos, qui narium alas mouent: tales natura, qualis & latus à Galeno primum inventus existit, qui à malis paulatim descendentes alis narium & superiori

Maxillæ inferioris musculi.

Temporalis.

Musculus temporalis ex dissectus.

Musculus temporalis.

INSTI-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] cerebro molliatur,
[illegible] naribus odo-
[illegible] & portionem alimen-
[illegible] proprie
[illegible] canalibus vrinæ
[illegible] portio, portionem gerunt,
[illegible] per choanam & os hauriare ad
[illegible] fieri, frequenter anu-
[illegible] fouendi gratia ap-
[illegible] Hæc in oculis [illegible] exem-
[illegible] videbuntur apertius.

[illegible] cerebri [illegible] vnum cu-
[illegible] vnum hoc natarum communem, hoc vnguis
[illegible] nascitur, natum interest, proce-
[illegible] in [illegible] proprie relatum tuni-
[illegible] cerebrum, corpori cere-
[illegible] vt primus iam
[illegible] transiit
[illegible] vt prior
[illegible] ad [illegible]

[illegible] nasi,
[illegible] circumstant,
claudun-

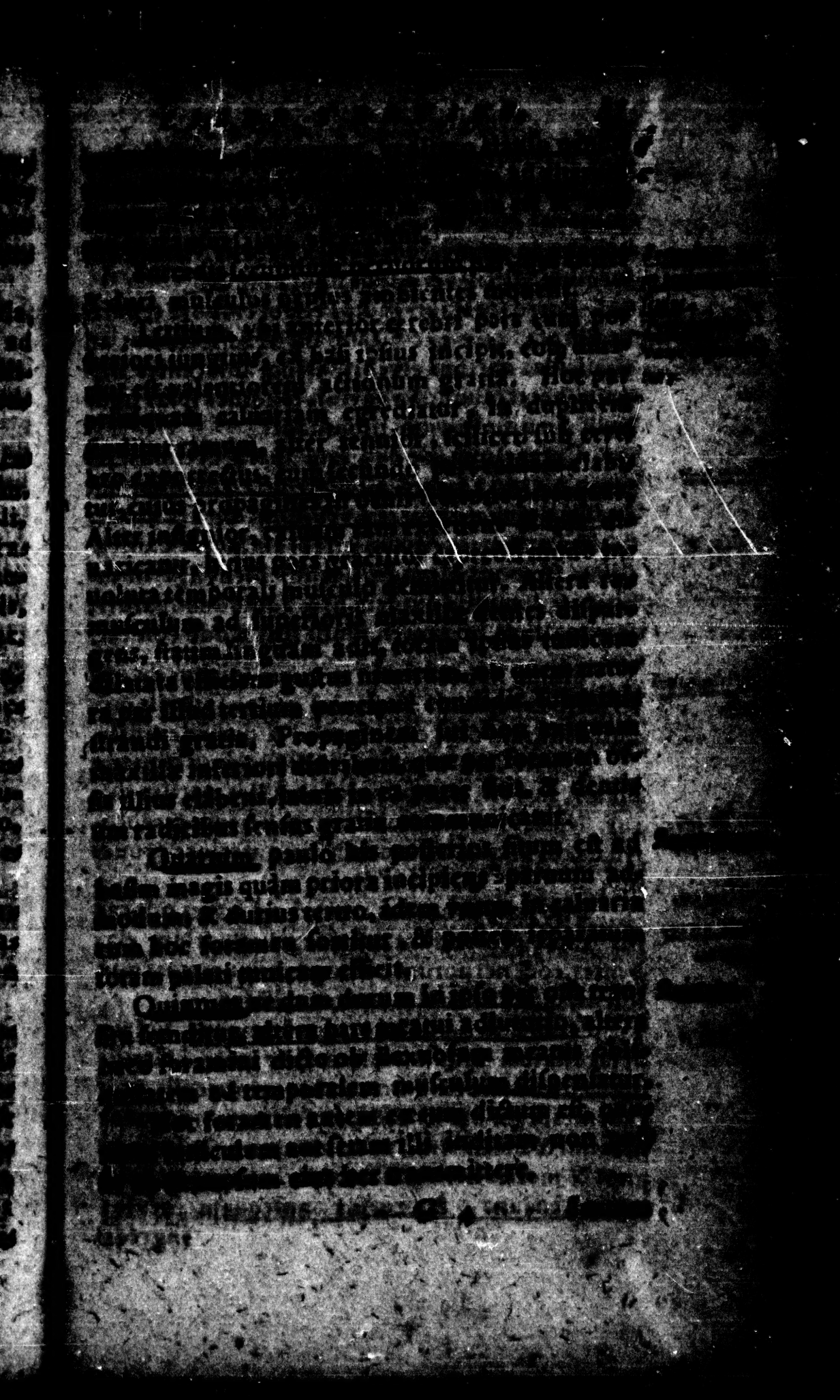

[illegible]

[illegible] vitrei, oculus undiq; orbicula-
[illegible] tunica, extrorsùm ventris rumica, quæ iuxta
[illegible] parte, qua nervus vitrosus oculo innascitur,
[illegible] linea in longum secando est acutiore
[illegible] vnoq; iactu. Post sectionem humores
[illegible] vola excipiuntur, ac ea modice
[illegible] tenuis emanat, quo exacto crystallis
[illegible] vitreo innatet, medius apparet.

Humores autem in hunc modum vola com-
[illegible] tunicam considerata colore nigram,
[illegible] humori incumbentem, ac crystalli
[illegible] conspicua, quam superius choroidis
[illegible] uocationem appellauimus.

[illegible] vitreo humores circumdans uuulo,
[illegible] tenuibus fibrosa compositus, & digitis
[illegible] eius, quæ ciliaris dicitur, (est in eodem & alis
[illegible] velut cepis) corticis est similem, adhæret
[illegible] coniungens, quæ illi humori ea parte, qua ex-
[illegible] vitreum ipectat, obuertitur: nam ea pars,
[illegible] vitreo humori innititur, planiori facie ex-
[illegible] est.

Abiectis

INSTITVTIO-
NES ANATOMICÆ,

[illegible]

Siquidem viderunt quotidie [illegible]
obuertetur, [illegible]
& affectuum has partes [illegible]
Et morbos [illegible]

Fingamus aliquem [illegible] diſſectum, eóq; fundatorem ipſius ſboſitam. Quod ſi prædixeris, nullam reprehenſioni locum [illegible] rabis? His hominibus reſpondeo, qui illius abolitionem medicorum conſilioni, non voluntariæ impedoferunt acceptam. Item vbi vulnus dilatare oportet, adeo abruptum, vt medicamentum perpenetrare nequeat, aut nerui per transitum diſſecandus eſt. His manus muſculi & proprium & improprium, abrarumq; ductus noſci debet.

Alium ponamus brachialis ſyderatione laborare, eóq; os excindi oportere, in quo morbo nihil medicus cognitum perſpectumq; habeat, vbi [illegible] ille, qui palmam ſubit primùm incipit

diſſecare

[illegible]

[illegible] digitos dispensandum, tolli ex aliorum [illegible] interim sensum largiri nequeat, alio [illegible] perit, cum vel praecindant nervos [illegible] ex spinalis medullæ noxa digiti [illegible] remedia, non alii, vbi ori[illegible]

[illegible] vasa sæpe committuntur, nam [illegible] lacerantes, nunc ramos insignes per[illegible] nunc arterias; vnde sanguinis profluvium, quod supprimi nequeat, excitari solet. Quidam secantes venam, arteriam dissecuit, ignari quibus artuum venis arteria aliqua subiecta sit.

Proinde primum vobis medicinæ candidati situm naturæ perdiscenda est, mox musculorum conflictus. Nam hæ duæ corporis partes reliquis omnibus veluti fundamenta subiecta sunt. Deinde [illegible] dissecare, vel arterias, vel venas, vel [illegible] viscerum naturæ, intestinorum, adipis, glandularum intelligenda vel [illegible]

Ego autem ex communi scholarum consuetudine abunde esse factum libris superioribus existimem, artuum quoque conflictionem adjiciam, ne quicquid tam necessarium operi huic desit. Primum musculos, & conclines persequar: deinde ex venis arterias, & nervis summis perrepentibus, insigniores.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

digebat.

Duo interq; flectuntur.

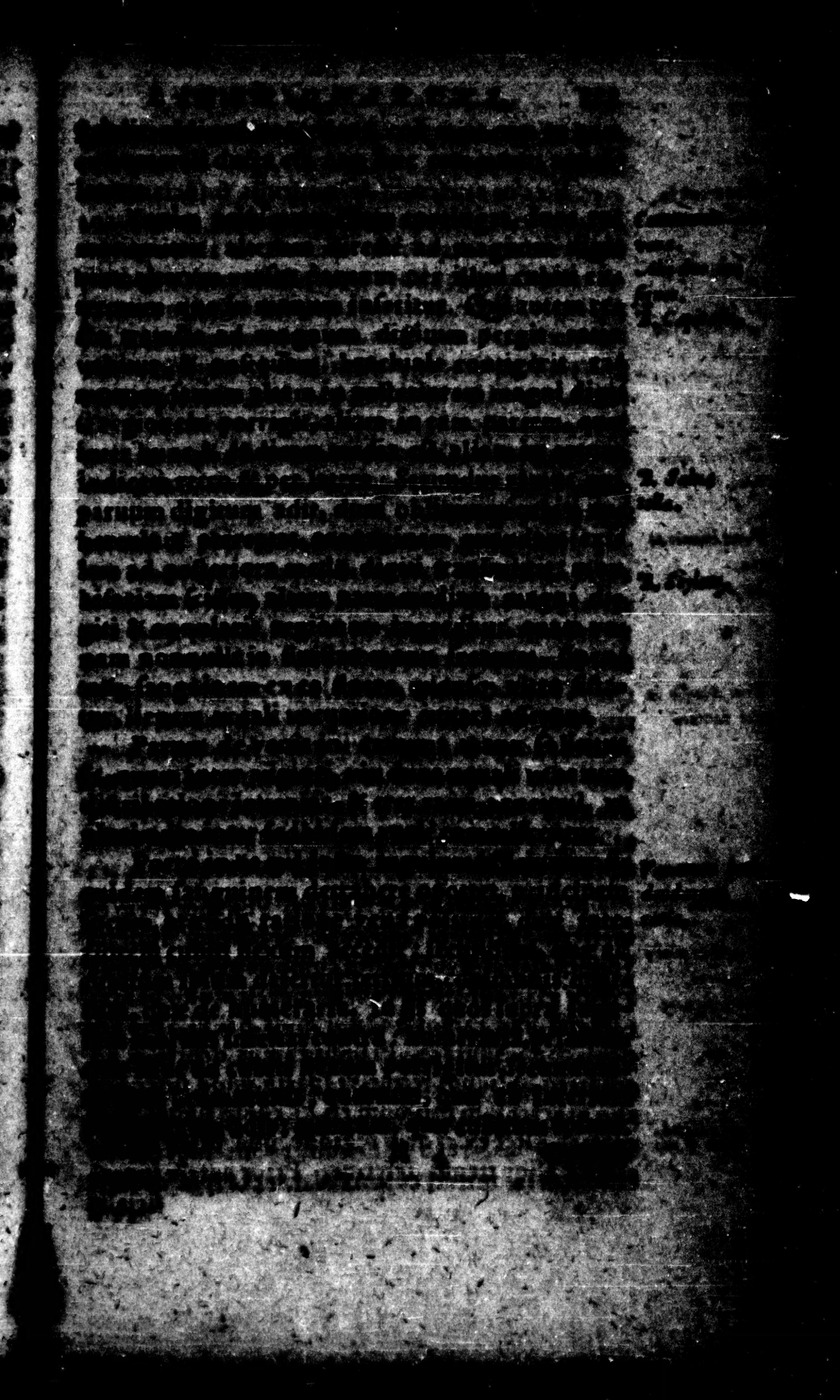

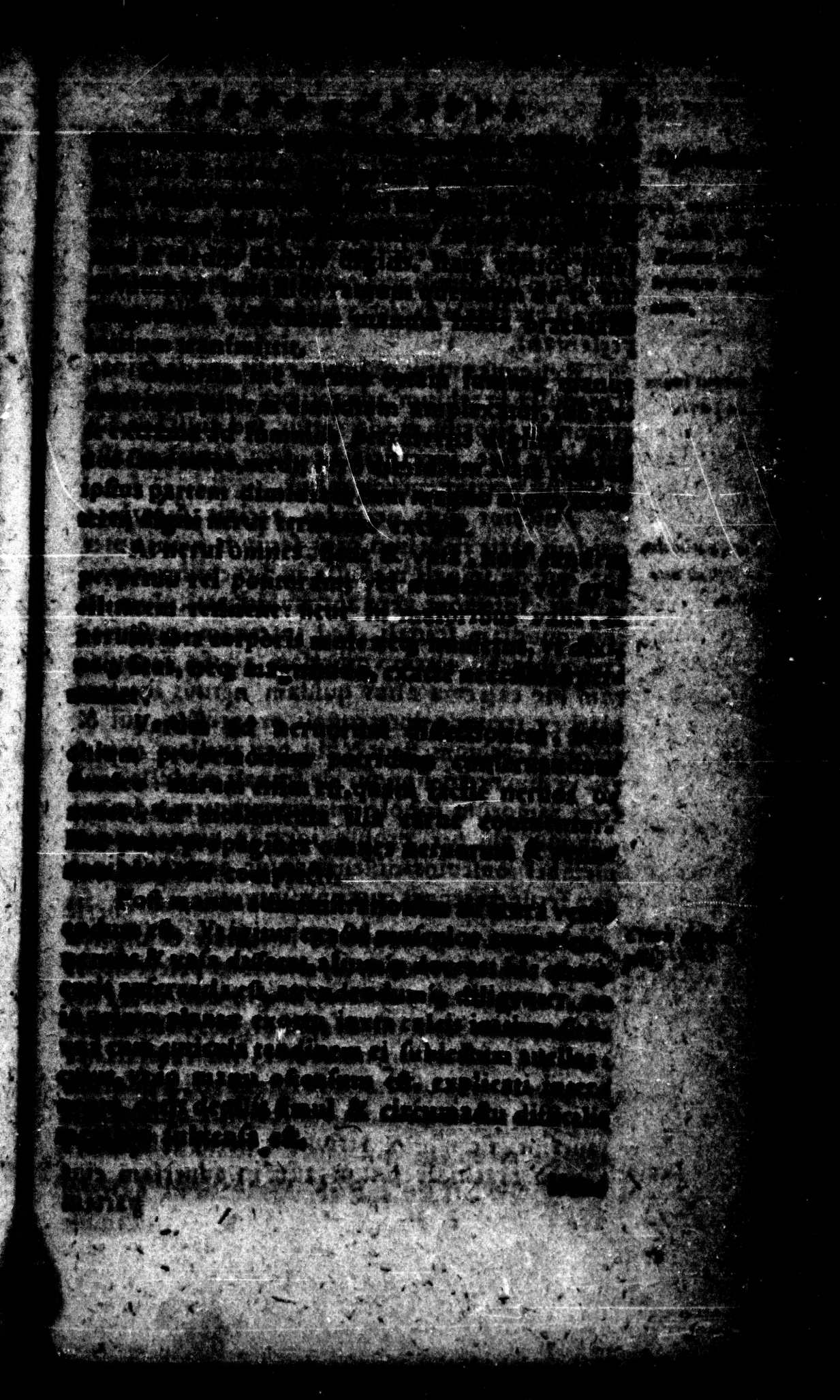

[illegible]

[illegible] deorsum versus in longum exporrigitur, [illegible] tenuem & gracilem gerpiciemur.

Atq; hi duo commemorati musculi in vertice genu, [illegible] primos exortus communes habent, deinde ambo iuncti vnius musculi modo adscendunt, paulatim appetentes, in quem per valenciores quum longius tendinem inserantur, ad hunc interior ipsius priorem partem comprehendunt. Iam alius quoq; fasciculus ex ipsa regione vndè producitur, & semote per interiora ductus, non ex loco propinquo tibiam ingredientur, degere se valens: quem tutemet manibus propriis motum, quo tibia dirigitur, poteris intueri, quippe dum ad exortus musculorum sedens attollas, tibia elatior fit, & interius attollitur.

Tertius à duobus primis tendo latus ingreditur, prædicto ductu anterius tibiæ os contingens, idq; magis ab interiore ipsius partibus, paulatim verò magna ex parte deorsum versus ad obliqui musculi finem vergit. Nam ex coxa exterioris [illegible] vergentes, iuxta posteriorem femoris partem obliquè deorsum per poplitem descendunt ad interiorem tibiæ genuq; regionem. Nullus femoris musculus alius obliquiorem hoc situm habet: siquis idem ab externa coxæ parte inspiciens, interiorem ad latus se inferit: necesse enim est tibiam hac tractu ansa retrorsum sursumq; ferri, & hac in orbem circumduci, cuius ratione compositus, non simplex tibiæ motus efficitur.

Tertius alius quam magnus.

Quartus ex his qui in tibiam deferuntur, qui ab exterius ipsius, versum externa solus tibiæ opponi

tur,

[illegible] sensum efficiunt, fodicem verò ab externa [illegible] pars non caligas propagatur, quæ per se sola [illegible] sensus euadit, in tendinem latum sensim desinens, qui pedi subnascitur, vt in manu superius dictum est. Musculus autem qui in sura ex duobus capitibus generatus est, vt nuper dixi, tendinem producit, illam ad se ipsum, qui posterioribus calcis externis inseritur, trahere: digitos & pedem flectentes tres, idoneus.

Hinc tendini continuum, alterius magni musculi ex tibia orti, colore magna ex parte albi, processum altiorem deprehendes: caput ipsius, quæ posterius tibiæ os plurimum eminens habetur: nec ita citò in tendinem desinit.

Sub his alij tres adnascescunt, digitos pedemque eorum flectentes: qui non exacte in posteriores partibus, sed potius ex lateribus tibiæ intus exorti, ad infernum pedem omnes porriguntur. *Digitos & pedem flectentes.*

At vbi tendines primùm generantur, ibi ligamentum ipsius iniectum est, ex tibia ad calcem pertinens: quo recta linea diuiso, quemadmodum in manu, si tendines deinde sequaris, digitis ipsis insinuari comperies; non tamen vt in manu alterum medium articulum, alterum primum & tertium, sed ambo primum, * secundum, tertiumque mouent, si magnum videlicet digitum excipias. Nam ad secundum ac tertium tendo, qui ipsum mouet porrigitur, sicut in manu se habet. *Tendines ita pro-de varijs eorum ad varios* *

Cæterùm capita duorum quæ retuli propè singuli inuicem committunt, non eodem semper modo, sæpè enim alter ipsorum musculus quasi

[illegible]

[illegible] tendo ipsius tibiæ fini adhæresc[illegible]
[illegible] ligamento iterato peculiari comm[illegible]
[illegible] qui ab ipso pedem vniuersum, sicut qui cæt[illegible]
cæt[illegible] ingrediuntur, retrorsum iohibit: verum i[illegible]
[illegible] extremum in primum palmæ os interius
[illegible]ctum.

Interioribus tibiæ singulatim recisis, diuer[illegible]
[illegible]dum rursus est ad exteriores tibiæ musculos,
[illegible] quantum ad superiores exortus attinet,
[illegible]: sua autem tendines, motuumq; dis[illegible]
[illegible]spectes, cui imprimis attendendum est,
[illegible] nam septem, vt interni, sex, numerantur.

Medius, ex superiori tibiæ capite oriens,
[illegible] versum quatuor tendines emittit, qui digi[illegible]
[illegible]rendunt, iis respondentes, qui manum ex
[illegible]secum perrepsant.

Alter ab latere, versus pernum digitum in
[illegible] tendines definit: quorum hic pedi, vt cæ[illegible]
[illegible] parno digito, vt ab aliis abducat, inseritur.

[illegible]rsus in latere versus magnum digitum, fi[illegible]
[illegible] in duos tendines finit: quorum alter pedi,
[illegible] digitum incipit, vt ejaceat, inseruit est:
[illegible] magno digito, vt ab aliis abducat; respon[illegible]
[illegible]dens ei qui in manu [illegible] brachiali, tum magnè
[illegible]communis est.

In pede extremo musculi sunt, alij obliquo
[illegible] digitos intro agentes, sicut in manus pal[illegible]
ma,

[illegible]

Et quia quæ intro ducentibus, oppositi sunt illos tribuet, is qui est iuxta pertium digitum eius trinsecus, & is qui indici magnum adducit, & pollicem qui magnum extra circumducit, & quatuor parui tendinibus primum & secundum quatuor digitorum articulum flectentibus adnati, primum articulum flectentes.

Porrò ligamenta pedis natura creauit plura, eademq; vehementioribus muniis obeundis robustiora efficit, quàm quæ in manu sunt: quæ ea portet recta linea diuidere, vt tendines inuolati veniant in conspectum.

Hactenus de musculis: nunc ad venas digredior. Statim igitur ramus quidam in priorem interamq; femoris regionem perfertur, subiisq; riam summa sub cute in ipsum distributus, ob- alia tenues modicis interuallis sparsæ in cutem, tres quinquies disseminantur. deinde alia nouæ ordo magnitudinis, priori similis, medio in femore iuxta musculum angustum conspicuatur: in quam ipsum quoq; vena indidem maxima inseritur. deinde aliæ exiles duæ sursum, & tres mediis spatiis digeruntur. Post has alia insignis, sibiam interius subit, deinde sequitur alia, duæ duæ paruæ diuaricatæ, huic succedunt aliæ plures, hinc quidem in superficie exeunt.

In alto primum iuxta inguina anterioribus rhombus musculis propaginem emittit, quæ cum ipsum arteria spargitur: mox alia penitius grandiusculus, maximo omnium musculo, & ex antea memoratis interno porrigitur, ac aliæ non pau-

Vena.

Superficiales venæ.

Vena in alto.

arteriam poplitem ferrur: ex quo statim sanguis
fodit derrubi, unde per ima tibiæ procedens,
non prodicam in musculis eius ramorum fobo-
lem spargit.

Alter ramus superficiarius est, ad pedis pro-
tingens articulum. Tertius interior ad eream ti-
biæ procedit, ac inde ad tali in tibia finem profe-
citur. Hic ad sanguinem mittendum est ac-
commodatissimus. Huius & aliorum soboles va-
sa ad plantam pedis, digitis, & superiori e-
ius parti, quam tarsum appellant, communis
cunt.

Nulla superficialium venarum arteriam ha-
bere subiectam, id autem inde liquido constat,
quod ramosis nusquam in crure pulsus apparet,
nisi in tarso, directe ad secundum digitum post
maximum.

Tangimus itaq; arteriam inibi sitam, cum
eam, quæ brachiali subest, attingere in ægris non
poterimus. Sunt porrò & aliæ in tarso, ac pede
arteriæ, quæ crebrò in macilentis pulsum indè
cant in magnitudinem elevatæ.

Quæ igitur venas dixi profundiùs in femo-
ris musculos per tibiam propagari, his omnibus
adiacet arteria. Porrò maxima cruri per inguis
na infertur, eo minimum modo quo vena magna.
In macilentis, magnoq; pulsu præditis manum
facies, sensibilem inibi motum percipies. In
summa, quemadmodum in manu, sic etiam in
crure se habet. Venæ quidem arteriis in musculis
interius cohærent, non tamen arteriæ cum venis si-
mul emergunt, verùm altius semper per musculos
ingrediuntur.

Arteriis

Exterius autem ſequuntur, quos in corporis ſuperficie excurrentes detegemus difficilimum eſt, utpote cum cohærentes. Adminiſtrandæ igitur musculorum, vbi in manus ſit peracta, quatuor iuxta femoris principium radices neruorum in eum excurrentium apparebunt, pares numero principijs grandium neruorum, qui in muſculos diſpergunturNerui ſuperficiarij.

Proinde vna eſt quæ ab anterioribus muſculis deorſum verſus in totam eatem vicinam diſpenſatur. Hæc interior per inguina magno apophyſeos muſculo vehitur, & vertia iuxta ſacri oſſis murronem, cæteriſq; minus conſpicua eſt, quarta hæc adhuc magis condita in pectinis foramine conſiſtit.Quatuor radices in ſuperficie.

Hos iam exiles ſuperficiarios intuitus neruos, omnes femoris muſculos incidimus. Nam dum ipſos inuicem ſeparas, grandium neruorum, qui omnes medij per muſculos ſeruantur, eiuſmodi apparent, quatuor nempe principia, vnde ſuperficiarij illi propagantur.

In tibia ſolidus grandes per femoris poſteriorem ſedem conſpicuè apparent, latiore musculo inciſo, qui tibiæ principium excurrens: atq; ibidem primum ſeparantur inuicem: alter qui minor eſt exterioribus ipſius diſtribuendus: alter, puta maior, interioribus, ſed externus tibiam poſterioris ipſius oſſis, quod furam vocamus, ea pars ingreditur: interior, quem maiorem eſſe dixi, furæ initio profundius immergitur, ideo inter duos grandes muſculos.

Atq; huius nerui pars reliqua non mediocris in pedis inferiora porrigitur: alterius autem tenuia extrema ſupernis tarſi partibus diſpenſatur. Portio quædam ipſius etiam ad neruum alterum peruenit, quæ per ſuram prope inferiorem tibiæ

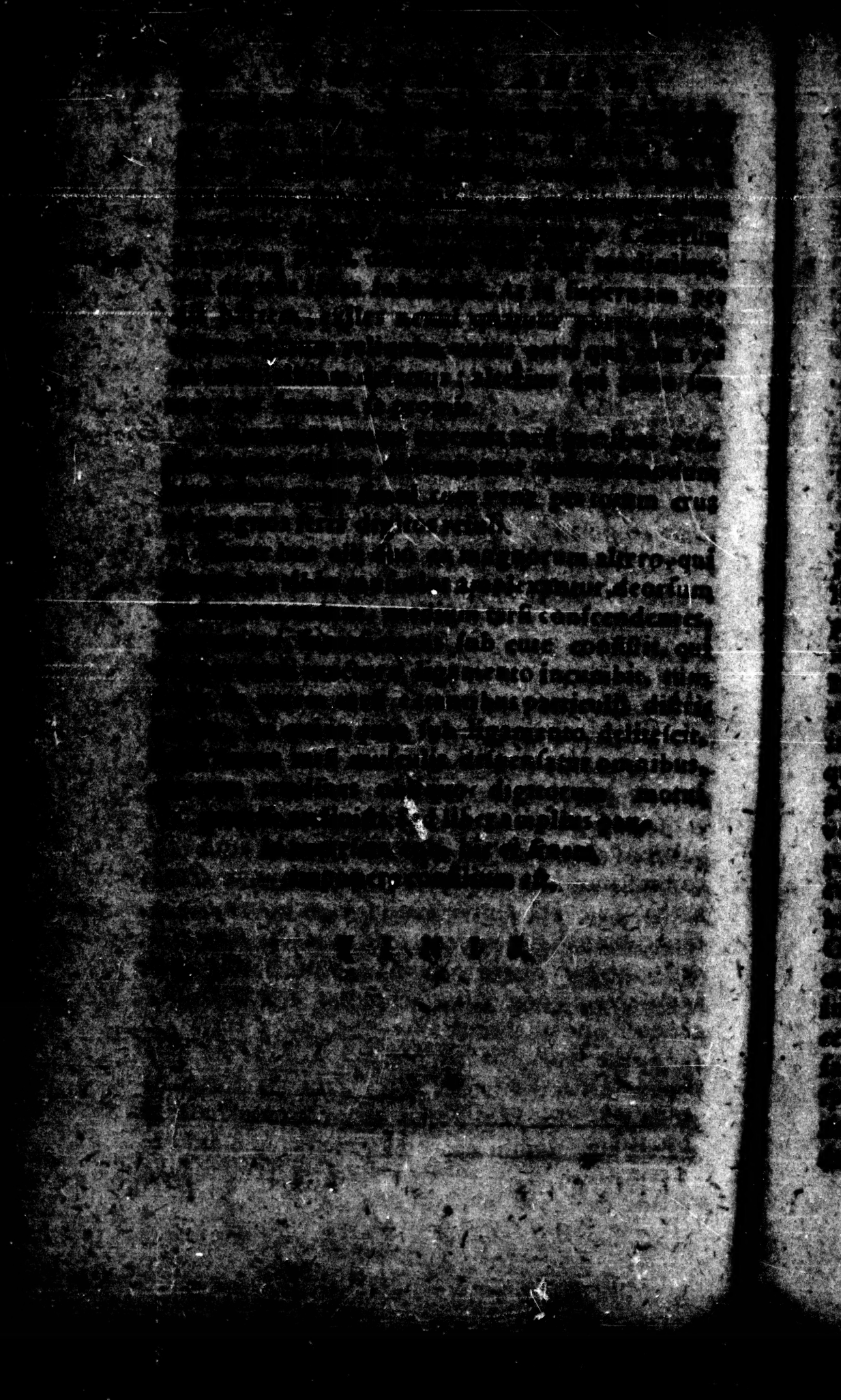

104945

gulis

[illegible]

Clear,

Genibus suam [illegible] erat. Circa ilia [illegible] ossa, acetabula [illegible] quæ reliquum [illegible] accommodantur ad [illegible]. Sub [illegible] [illegible] inde ingenium [illegible]. Coxa inde [illegible] genu vigue. Infra coxas, femur. A pectinis ossa [illegible] nascentia oriuntur, quorum capita rotundiora minusque humectorum sunt. Inferiora coxarum capita medio finuantur, quo facilius excepti à cruribus possint. Quæ commissura esse pectus, molli, cartilagine nosci queunt, patellam vocant: hæc superinnatans, nec alii ossi inhærens, sed carne & nervis deligata, paulo magis ad femur inter omnes crurum flexus iunctiuram sinet. Suffraginem, sinus curvaturarum dicuntur. Genu ab eo quod Græci gony, pars posterior, vbi summum crus cum ima coxa coniungitur. Posterior vero incuruatio, poples, ipsum autem crus est ex ossibus duobus. Etenim per omnia sexum humero, crus vero brachio simile est. Alterum igitur os ab exteriore parte suprapositum est, quod ipsum quoque sura [illegible] nominatur. Id brevius suraque tenuius ad ipsos talos [illegible]. Alterum à priore parte positum, cui tibiæ nomen est, longius & in superiore parte plenius ipsum cum femoris inferiore parte committitur, sicut cum humero cubitus. In omni genere, inquit Plinius, sura [illegible] homini tantùm & crura carnosa. Reperiuntur apud autores in Ægypto quædam non habuisse sura. Sub crure pars vocatur sphyron, inde nomen calcaribus lingua videtur indidisse vernacula. Ex utrinque prominent astragali. In quos perones [illegible] munt. Vnde alii calcei perones. Scelos à Græcis, vbi in superiori parte lacertus, nempe ex coxa, genu, tibia, sphyro, & pede. Inde periscelidem Menander, & apud nos Horatius dixit. Omnia, inquit Plinius animalia à dextris partibus [illegible]

la, nec

[illegible] ſtomachum [illegible] ſe continuat, [illegible] ſtomachi [illegible] ſuperiora [illegible] ſtomachi [illegible] ſuperiora [illegible] ſtomachi [illegible] ſuperiora

FINIS.